

4 söndagen efter trefaldighet

Pastor Johannes Rydh
Evangelisk-lutherska kyrkan i Sverige

Predikan på distans, 13 juli 2025

I Guds, Faderns + och Sonens och den helige Andes, namn. Amen.

Bön: Käre himmelske Fader! Vi tackar dig för att du undervisar oss med ditt heliga Ord. Låt din helige Ande tala till oss om syndernas förlåtelse, och bevara oss i ödmjukhet på vägen till det eviga livet. Genom din Son, Jesus Kristus, vår Herre och Frälsare. Amen.

Predikotext: Joh. 8:1–11 (2 årgången).

Vid den tiden gick Jesus ut till Oljeberget. Tidigt på morgonen kom han tillbaka till tempelplatsen. Allt folket samlades omkring honom, och han satte sig ner och undervisade dem. Då kom de skriftlärda och fariseerna fram till honom med en kvinna som hade gripits för äktenskapsbrott. De ställde henne mitt framför sig och sade: "Mästare, den här kvinnan greps på bar gärning, när hon begick äktenskapsbrott. I lagen har Mose befallt oss att stena sådana. Vad säger då du?" Detta sade de för att snärja honom och ha något att anklaga honom för. Men Jesus böjde sig ner och skrev med fingret på marken. När de stod kvar och frågade honom, reste han sig och sade: "Den som är utan synd må kasta första stenen på henne." Och han böjde sig ner igen och skrev på marken. När de hörde detta gick de därifrån, den ene efter den andre, de äldste först, och han blev lämnad ensam kvar med kvinnan som stod där. Jesus reste sig upp och sade till henne: "Kvinna, var är de? Har ingen dömt dig?" Hon svarade: "Nej, Herre, ingen." Då sade Jesus: "Inte heller jag dömer dig. Gå, och synda inte mer!"

Rättfärdighet och barmhärtighet

I dagens evangelium talade Jesus om vikten om barmhärtighet. Han sade: "Var barmhärtiga så som er Fader är barmhärtig. Döm inte, och ni skall inte bli dömda. Fördöm inte, och ni skall inte bli fördömda. Förlåt, och ni skall bli förlåtna." (Luk. 6:36–42)

Som kristna ska vi ha ett förlåtande hjärta och vara villiga att glömma oförrätter och besvara ont med gott. Ja, vi ska förlåta vår nästa för deras synd "sjuttio gånger sju gånger" (Matt. 18:22), det vill säga utan begränsning. Kristus har ju själv förlåtit oss så mycket mer. Vi var inte värda någon förlåtelse, men Gud visade oss nåd och barmhärtighet. Den som i sitt hjärta ruvar på hämnd och vill svara med samma mynt när någon gör oss ont, kan inte förbli en kristen.

Detta gäller själva sinnelaget hos oss; att vi ska ha ett förlåtande sinnelag mot vår nästa. Det förhindrar nu inte att synden straffas av samhället och dess rättsliga instanser. Detta är en Guds ordning för att hålla tillbaka syndens värsta utlopp och främja samhällets bästa. Överheten bär inte svärdet förgäves, säger aposteln Paulus (Rom. 13:4). Skulle nu någon kristen vara utövare av detta överhetens ämbete vore det direkt tjänstefel att med hänvisning till "kärleken" underlåta att rättvisan har sin gång. När Jesus talar om att inte döma och fördöma är det inte sådant han talar om, utan hur en människa som tagit emot Guds kärlek och nåd inte ska förhäva sig och tänka sig vara mer rättfärdig i sina egna gärningar än sin nästa. Nej, vi är alla syndare och har inte hållit Guds bud, och vore värda evig fördömelse enligt lagens stränga dom. Vår rättfärdighet kommer endast av nåd, och är inte en förtjänst av egen kraft som vi kan skryta med inför andra.

I dagens predikotext möter vi en kvinna som begått äktenskapsbrott. I Mose lag var det påbjudna straffet för detta döden. Det var en klar och tydlig signal hur allvarlig synd detta var. Mose lag värnade verkligen om det av Gud instiftade äktenskapet och såg till att hålla det i ära, till skillnad från våra dagars samhälle. Nuförtiden anser man att äktenskap inte är något krav för att bo ihop. Det kan ingås och avslutas utan några större betänkligheter, och kan till och med bestå av individer av samma kön. Äktenskapet och familjen som samhällets byggsten har verkligen fått låg status idag. De flesta håller fortfarande med om att det är fel att bedra sin äkta hälft, men också att GT:s straff här liksom på många andra punkter är hänsynslöst strängt, ja rentav omänskligt.

Då är det lockande att framställa predikotexten som ett exempel på hur Gud i NT är en mild och kärleksfull Gud till skillnad från GT, där man istället bara finner en grym och straffande Gud. Se här hur Jesus står upp för de svaga i samhället och inte dömer och fördömer som de skriftlärdade och fariseerna, menar man.

Låt oss därför först med kraft fastställa: äktenskapsbrott är en allvarlig synd. Det gäller idag såväl som då, för alla människor i alla tider. Äktenskapet är en gudomlig ordning sedan skapelsen. Jesus försvarade eller rättfärdigade aldrig någon synd, och inte heller tog han någonstans avstånd från Guds lag. När man beskyller Mose lag för att vara omänsklig är det för att man inte har förstått syndens allvar. Gud är helig och rättfärdig, och han avskyr synden i alla dess former. Det har inte förändrats och gäller både i GT och NT. Det är en falsk bild att Jesus skulle ha varit mjukare i fråga om lagen än de skriftlärdade och fariseerna, som man framställer som hårda och nitiska. Nej, i själva verket var Jesus den striktaste av alla lagförkunnare, som tydligt visade att den rättfärdighet som judarnas äldste menade sig ha inte var något värd inför Gud. Att bli salig genom laggärningar skulle kräva en rättfärdighet långt utöver vad någon människa kan uppbåda, på grund av arvsyndens fördärv. Äktenskapsbrott var för Jesus lika allvarligt som när Gud skrev lagens tavlor med sitt finger.

Exakt hur samhället väljer att straffa överträdelser är en annan sak. Dödsstraff som påföljd hörde till den borgerliga delen av Mose lag, som endast gällde judarnas folk och var till för det judiska samhällets ordning. För oss idag gäller lagen i det land vi bor i. Hur våra lagar bäst ska utformas för vår situation idag kan man ha olika åsikter om. Men morallagen, tio Guds bud, gäller alla och för alltid.

Det var inte nit för Mose lag och att det påbjudna dödsstraffet skulle verkställas som ledde de skriftlärdade och fariseerna till Jesus. Nej, de kom med avsikten att snärja honom – vad han än svarade skulle de få något att anklaga honom för. Om han höll med dem kunde de gå till romarna, som fräntagit judarna rätten till dödsstraff, och om han sade emot dem kunde de anklaga honom för att tala emot Mose lag. Det liknar tillfället då Jesus tillfrågades om det var rätt att betala skatt till kejsaren.

Jesus svarade: *"Den som är utan synd må kasta första stenen på henne."* I och med detta bekände han sig till lagen och dess fördömelse över kvinnan som brutit mot äktenskapet, för han bjöd faktiskt fariseerna att verkställa domen. Samtidigt påvisade han deras eget hyckleri. Det är som om han sade: "Ja, kvinnan har syndat och är enligt lagen skyldig till döden. Men också ni har syndat och gjort vad ont är, och är enligt lagen skyldiga till evig fördömelse." Aposteln Paulus skriver:

Därför är du utan ursäkt, du människa, vem du än är som dömer. När du dömer en annan fördömer du dig själv. Du som dömer handlar ju på samma sätt. Vi vet att Guds dom med rätta drabbar dem som handlar så. Menar du att du skall komma undan Guds dom, du människa, när du dömer dem som handlar så, och själv gör på samma sätt? (...) Du som säger att man inte skall begå äktenskapsbrott, du begår äktenskapsbrott. (Rom. 2:1–3, 22)

De skriftlärda och fariseerna ville framhäva hur kvinnan var en stor syndare medan de själva menade sig vara rättfärdiga genom sina egna gärningar. Men nu ställdes de inför samma dilemma som de hade planerat åt Jesus: inte heller de hade laglig rätt att stena kvinnan. De ville inte själva komma i konflikt med den romerska övermakten. De fann ingen annan utväg än att en efter en lämna, och i och med detta tvingas medge att deras rättfärdighet inte var så bristfri som de själva tänkte.

Alla människor är skyldiga under Guds stränga dom. Om det av Mose påbjudna dödsstraffet vore Guds yttersta straff för synden måste vi alla bli stenade. Denna lagförkunnelse riktade Jesus inte bara till judarna med stenar i sina händer, utan till alla människor. Lagen måste predikas också i vår kyrka i vår tid, så att vi inte blir uppblåsta och säkra. Vi gör det inte för att såsom de skriftlärda och fariseerna se ner på och fördöma andra människor, för vi är inte bättre än dem. Nej, lagens syfte är att vi ska förstå att vi måste söka en frälsning från Gud, och förberedas att ta emot evangelium.

När alla andra hade lämnat blev kvinnan ensam kvar med Jesus. Hon varken förnekade eller försvarade sin synd. Nog visste hon att lagen med rätta klandrade henne. Det var inte med vilja som hon hade förts till Jesus, men nu stannade hon kvar. Kanske hade hon hört att Jesus erbjöd lindring för betungade samveten. Och det är precis vad Jesus gjorde. Han sade: *"Inte heller jag dömer dig."* Jesus dömer inte med den världsliga överhetens svärd, för hans rike är inte av denna världen. Sedan han förklarat lagens dom över synden bjöd han kvinnan att omvända sig och göra bättring med orden: *"Gå, och synda inte mer!"*

I Kristi rike gäller evangeliets saliggörande ord. Den som känner syndens svåra börda och inte förlitar sig på sin egen kraft har här att hämta ett sött och ljuvt budskap om hur Gud själv tar bort synden och kastar den i havets djup. Inför den Allsmäktiges rättvisa domstol får den som förlitar sig på Kristus stå frikänd från allt straff, eftersom Guds Son själv redan lidit det.

Kvinnan fick genom dessa ord av Jesus gå in på en ny väg. Hon som var en syndare fick bli frälst genom evangelium. Det var en andlig förnyelse genom förkunnelsens nådemedel till ett nytt liv, som vi hörde i dagens epistel: *"Ni har lämnat ert förra liv och lagt av den gamla människan som går under, bedragen av sina begär, och ni förnyas nu till ande och sinne. Ni har iklätt er den nya människan, som är skapad till likhet med Gud, i sann rättfärdighet och helighet."* (Ef. 4:22–24) Efter detta skulle hon i nådens kraft dagligen kämpa mot synden. Jesus hade inte sagt att synden inte var så allvarlig, att han kunde se mellan fingrarna med några snedsteg här och där. Nej, han sade: *"Gå, och synda inte mer!"* Och det omvända hjärtat vill gärna följa Guds bud.

Så ska också vi göra, vi som inte är moraliskt bättre. Guds rättfärdighet, som ges oss gratis och för intet, låter oss i ödmjukhet leva ett nytt andligt liv, där vi kan visa kärlek och barmhärtighet.

Amen.

Bön: Herre vår Gud, himmelske Fader, du som är en rättfärdig domare men också barmhärtighetens Fader som förlåter och upprättar. Vi ber dig: Förbarma dig över oss som så ofta kärlekslöst dömer vår nästas fel, men inte ser vår egen stora skuld. Hjälp oss att i tron ta vår tillflykt till din barmhärtighet i Jesus Kristus, så att vi inte drabbas av våra synders rättvisa straff. Lär oss att efter din Sons förebild handla så mot vår nästa, att vi förenar rättvisa med mildhet. Hjälp oss att vandra på dina vägar, som leder till liv och evig glädje. Amen.

Lovad vare Gud och välsignad i evighet, som med sitt ord har tröstat, lärt, förmanat och varnat oss. Hans helige Ande stadfäste ordet i våra hjärtan, att vi inte må vara glömska hörare, utan ordets görare, och så dagligen tillväxa i tro, hopp, kärlek och tålmod intill änden, och bli evigt saliga. Genom Jesus Kristus, vår Herre. Amen.